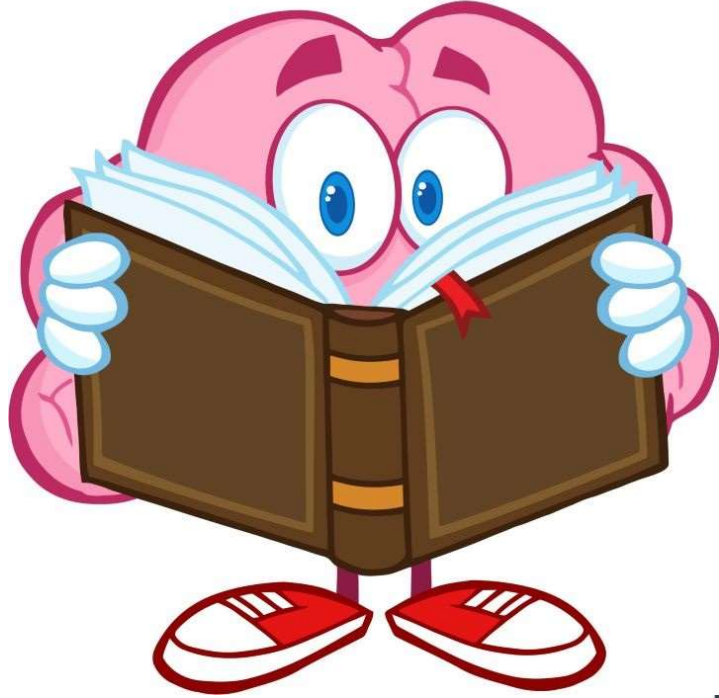

TÜRKİYE TURİZMİ

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ

Bu bölümde Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekânla ilişkisini, Türkiye'nin kültürel mirasını, Türkiye'nin turizm potansiyelini ve varlıklarını, Türkiye'nin turizm politikalarını ve turizmin Türkiye ekonomisindeki yerini **öğreneceksiniz.**

Kazanım: 12.2.14. Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekânla ilişkisini açıklar.

Kazanım: 12.2.15. Türkiye'nin turizm potansiyelini ve varlıklarını açıklar.

Kazanım: 12.2.16. Türkiye'nin turizm politikalarını çevresel, kültürel ve ekonomik etkileri açısından değerlendirir.

Kazanım: 12.2.17. Turizmin Türkiye ekonomisindeki yerini değerlendirir.

Türkiye'deki Doğal ve Kültürel Sembollerin Mekân İlişkisi

Bir mekâna ait doğal ve kültürel özellikler o mekânın tanınmasında büyük bir role sahiptir. **Çanakkale ve İstanbul boğazları denince Türkiye'nin**, **fiyort denince Norveç'in**, **Pisa Kulesi denince İtalya'nın** akla gelmesi bu mekânlar için bir sembol hâline gelen doğal veya kültürel yapıların insanlarda oluşturduğu algının bir sonucudur.

Türkiye'deki Doğal Sembollerin Mekânla İlişkisi

Anadolu, doğal güzelliklerin son derece çeşitli olduğu bir coğrafyada yer alır. Ülkemizin çeşitli alanlarında bulunan şelaleler, kaplıcalar, göller ve diğer yer şekilleri yer aldıkları il ile özdeşleşmiştir.

Peribacaları

Peribacaları, **Nevşehir**'in ününün ülke sınırları dışına çıkmasını sağlamış doğal bir oluşumdur. Bu bölgenin insanlar tarafından tanınması ve ziyaret edilmesinde dünyada nadir rastlanan coğrafi bir oluşum olan peribacalarının etkisi büyüktür.

Erciyes Dağı

Volkanik bir dağ olan Erciyes Dağı, **Kayseri** ilinin popülerliğini artıran önemli bir doğal semboldür. Her yıl yüzlerce turiste ev sahipliği yapan Erciyes Dağı, aynı zamanda Kayseri'nin diğer kültürel özelliklerinin tanınmasında da büyük role sahiptir.

Yedigöller

Bolu'ya bağlı Yedigöller, tabiat güzelliğiyle ön plana çıkmaktadır. Bolu için doğal bir sembol olan Yedigöller yörenin tanınması ve ekonomik girdisi için önemli bir katma değerdir.

Travertenler

Karstik bir oluşum olan Pamukkale Travertenleri, **Denizli** ili için doğal bir semboldür ve bu ilin ekonomik kalkınmasında turizmi ön plana çıkaran önemli bir lokomotifir.

Düden Şelalesi

Türkiye'deki şelaleler de doğal semboller arasında gösterilebilir. **Manavgat, Kurşunlu ve Düden şelalesi Antalya; Muradiye Şelalesi Van** için doğal semboldür.

Türkiye'deki Kültürel Sembollerin Mekânla İlişkisi

Türkiye, tarihî ve kültürel güzellikleriyle adeta bir açık hava müzesi konumundadır. Anadolu toprakları coğrafi konumu nedeniyle geçmiş çağlardan bu yana pek çok medeniyetin buluşma, kurulma ve gelişme sahası olmuştur. Bu nedenle birçok mimari yapı, sözlü ve yazılı eser günümüz toplumlarına miras kalmıştır. Bu eserlerden bazıları, yer aldıkları şehirler için bir sembol niteliğindedir.

Ayasofya, Kız Kulesi, Topkapı Sarayı, Süleymaniye Camii ve Ortaköy Camii gibi tarihî yapılar **İstanbul'un** bir kültür şehri olarak tanınmasında ve markalaşmasında büyük bir öneme sahiptir.

Sümela Manastırı

Sümela Manastırı, kemeçe, çay ve hamsi denince Trabzon ili akla gelir. **Trabzon** için bu değerler, önemli bir kültürel sembol olup her yıl yüzlerce ziyaretçi bu değerler için Trabzon'u ziyaret etmektedir

Nemrut Heykelleri

Adıyaman'da bulunan Nemrut Dağı, Komagene Kralı tarafından yapılmış olan anıtsal heykeller ile tanınır. Adıyaman için kültürel bir değer niteliğindeki Nemrut Dağı, özellikle gün doğumunu ve gün batımını izlemek için gelen turistler tarafından ziyaret edilir.

Mardin Evleri

Evleri ve telkâri sanatı ile ön plana çıkan **Mardin**, kültürel güzelliklerin harmanlanması ve bu alanda âdeta bir marka özelliği göstermesi ile dünyaca tanınan bir şehirdir.

UYGULAMA

Yaşadığınız şehir ve komşu şehirlerinizin doğal ve kültürel sembolleri ile ilgili bir afiş hazırlayınız.

Türkiye, sahip olduğu tarihsel ve doğal mirasa sahip çıkmış ve bu mirası gelecek kuşaklara aktarmak için önemli çalışmalar yürütmüştür. Bu çalışmaların bazılarında UNESCO ile iş birliği yapılmıştır. Dünyadaki kültürel miraslar ile ilgili çalışmaları yürüten UNESCO tarafından yapılan sınıflandırmaya göre kültürel miraslar, somut ve somut olmayan kültürel miraslar olarak ikiye ayrılmıştır.

Somut Kültürel Miras

Gelecek nesillere aktarım için korunması gereken tarihî yapı, mekân ve anıtlara somut kültürel miras denir. Arkeolojik, mimari ve teknolojik eserler somut kültürel mirasın bir parçasıdır ve günümüzde genelde müzeler vasıtasıyla sergilenir.

Somut Olmayan Kültürel Miras

Somut olmayan kültürel miras; toplumların ve bireylerin kültürlerinin bir parçası olarak adlandırdıkları gelenek ve görenekler, anlatılar, bilgi ve becerilerle beraber bu değerlerle ilgili her türlü araç gereç ile kültürel mekânlar olarak tanımlanır. (halk hikâyeleri, destanlar, masal, fıkra, Karagöz, kukla, halk tiyatrosu, kına gecesi, nişan, düğün, nevrüz, dokumacılık, telkâri, nazar boncuğu, sedef, yöresel yemekler, halk hekimliği, halk meteorolojisi vb.)

2015'te UNESCO tarafından Dünya Mirası Listesi'ne alınan Diyarbakır'daki Hevsel Bahçeleri, 8 bin yıllık bir geçmişe sahiptir. Yaklaşık 700 hektarlık alana sahip bu bahçeler, tarihî ve kültürel dokusunun yanında ekolojik çeşitliliğiyle de ön plana çıkmıştır. 180'den fazla kuş türüne ev sahipliği yapan Hevsel Bahçeleri'nde bölgeye has kuş türlerinin varlığı burayı bir kuş cenneti hâline getirmiştir. Ayrıca bölgede su samuru, tilki, sansar ve kirpi gibi memeli hayvanlar da bulunmaktadır.

GAP turu kapsamında bir baba ve 16 yaşındaki kızı, Diyarbakır'daki Hevsel Bahçeleri'ni ziyaret eder. Baba, bu esnada kızına “İnsanın kültürel mirasa sahip çıkması, çevreye ve doğaya karşı saygılı olup onları koruması ve bu açıdan çevresini bilinçlendirmesi de bir vatan hizmetidir.” der.

Baba ve kızı arasında geçen diyalogdan yola çıkarak;

1. Kültür miraslarımıza ve doğal çevremize sahip çıkmak için neler yapabiliriz?
2. Kültür miraslarımızı ve doğal çevremizi korumak adına halkı bilinçlendirecek bir kampanya yürütüyor olsaydınız bu fikrin daha çok insana ulaşabilmesi için nasıl bir çalışma yapardınız?

Türkiye'nin UNESCO Kültür Mirasları

UNESCO'nun amaçları arasında dünyada tüm insanlara ait kabul edilen, evrensel nitelikteki doğal ve kültürel varlıkları belirleyip dünyaya tanıtmak, eski özelliklerini yitirmiş veya yok olmuş doğal ve kültürel değerlerin tüm insanlar tarafından korunması ve yaşatılması için bir bilinç oluşturmak yer alır.

Ülkemizin zengin tarihi ve kültürel birikimine bağlı olarak bugüne kadar UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde ülkemizden 17'si kültürel, 2'si karma olmak üzere **19 miras alanı** yer almıştır.

Türkiye'nin UNESCO Kültür Mirasları

BİLGİ NOTU

Dünyanın günümüze ulaşan en eski tapınağı olarak bilinen Şanlıurfa'daki Göbeklitepe ve Anadolu'nun en eski şehir devletinin kurulduğu Malatya'daki Arslantepe Höyüğü ile UNESCO Dünya Miras Listesi'ndeki tescilli alanlarımızın sayısı 19'e yükseldi.

COĞRAFI İŞARETLER

Coğrafi işaretler herhangi bir ülke, bölge ya da yöre gibi alanlara has ürünlerin yerelliğini koruyabilmek adına alınan yasal tedbirlerdir. Coğrafi işaretleme 1995 yılından bu yana Türk Patent Enstitüsü tarafından gerçekleştirilir. Türkiye, coğrafi konumu ve kültürel özellikleri ile çok büyük bir coğrafi işaret potansiyeline sahiptir.

Tescillenmiş coğrafi işaret sayısı: **984**

Başvuru aşamasındaki coğrafi işaret sayısı : **750**

Coğrafi işaret kapsamına alınmış bir ürünün mutlaka en az bir özelliğinin sınırları belirlenmiş bir alandan alınmış olması gerekir. Böylece sahip olduğu alanın adıyla anılan ürünün markalaşması kolaylaşır. Coğrafi işaretleme sayesinde ürün ve üretici korunarak, millî değerleri temsil eden sembol ürünler gelecek nesillere aktarılır. Ayrıca kırsal kesimin kalkınması sağlanarak maddi ve manevi katma değer artar.

Coğrafi İşaretler

- Tüketici haklarının korunmasını
- Ürünün gerçek üreticilerinin haklarının korunmasını
- Taklit ürünlerin engellenmesini
- Tarihsel ve kültürel değerlerin korunup dünyaya tanıtılmasını
- Bölgesel kalkınmayı
- İhracat gelirlerinin artmasını sağlar.

Coğrafi işaret uygulaması **menşe adı** ve **mahreç işareti** olarak ikiye ayrılır.

Menşe Adı: Tüm özellikleri belli bir yere ait olan ve o yer dışında başka bir yerde bulunmayan ürünlerdir. Örneğin Eskişehir’de çıkarılan lüle taşı Türkiye’de sadece Eskişehir’in bazı ilçelerinde yer alır. Bu ürünün Eskişehir dışında herhangi bir yerde üretimi söz konusu değildir.

Mahreç İşareti: Üretimi ve işlenmesi gibi süreçlerden en az birinin sınırları belirlenmiş bir alanda gerçekleştirildiği ürünlerdir. Mahreç işaretinde ürün, menşe işareti kadar mekâna bağlı olmamakla birlikte ürünün imali esnasında en az bir malzemenin belirlenen bölgeden temin edilmesi gerekir. İnegöl köfte, coğrafi işaretler kapsamında bölge olarak “Türkiye geneli”nde kayıtlara geçmiştir. Buna göre İnegöl köftesinin, Türkiye’nin her yerinde “İnegöl köfte” olarak etiketlenmesi zorunludur.

Geleneksel Ürün Adı: Menşe adı ve mahreç işareti kapsamına girmeyen ürünler geleneksel ürün adı kapsamına girer. Bir ürünün geleneksel ürün adı sınıflamasında olması için o ürünü tarif eden adların ilgili piyasada en az otuz yıl boyunca kullanılması gerekir. Geleneksel ürünlerin geleneksel metotlarla ve ham maddelerle üretilmesi gerekir. Lokum, pastırma ve baklava gibi ürünler buna örnektir.

Coğrafi İşaret Kapsamındaki Bazı Ürünlerin Listesi

Afyon sucuğu

Afyon kaymağı

Antep fıstığı

Kütahya çinisi

Edirne tava ciğeri

Ezine peyniri

Hereke ipek halısı

Konya etli düğün pilavı

Maraş biberi

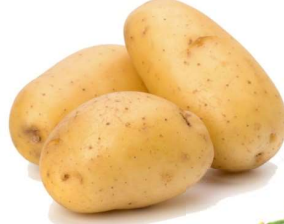
Eskişehir lüle taşı

Ödemiş patatesi

Salihli kirazı

Safranbolu lokumu

Oltu taşı

Kayseri pastırması

Mardin taşı

Terme pidesi

Gemlik zeytini

Niksar cevizi

Şile bezi

Pazırık el halısı

Mersin tantuni

Sivas köftesi

Eskişehir çibörek

Finike portakalı

Damal bebeği

Devrek bastonu

Yozgat arabaşısı

[İlinizdeki Coğrafi İşaretli ürünleri görmek için tıklayınız.](#)

TÜRKİYE'NİN TURİZM POTANSİYELİ ve VARLIKLARI

Ülkemiz göreceli ve mutlak konumu itibarıyla turizm potansiyeli açısından önemli özelliklere sahiptir. Türkiye'nin ılıman kuşakta yer alması, güneşli gün sayısının çokluğu ve üç tarafının denizlerle çevrili oluşu kıyı turizmini geliştirmiştir.

Anadolu, jeolojik ve jeomorfolojik geçmişin bıraktığı farklı yer şekilleri, doğal su kaynakları, zengin bitki ve hayvan çeşitliliği ile geçmişten günümüze farklı kültürlerle ev sahipliği yapmıştır. Anadolu topraklarındaki tarihî ve arkeolojik kalıntılar ve eserler Türkiye'yi turizm açısından bir cazibe merkezi hâline getirmiştir.

Ülkemizdeki turizm türleri şöyledir:

Afyon Kaplıcaları

Sağlık Turizmi ve Termal Turizm: Ülkemizde **Jeotermal** zenginlik açısından dünyanın sayılı ülkeleri arasında yer alan bir kaplıca cennetidir. Sıcaklığı 20 ile 110 derece arasında değişen ve zengin mineral özellikleri sayesinde tedavi ediciliği yüksek 1.500'ün üzerinde kaplıca vardır. Dünyadan ve Türkiye'den pek çok turist, yılın 12 ayı bu şifalı suların bulunduğu tesisleri ziyaret etmektedir. Ülkemiz, son yıllarda medikal sağlık hizmetleri çok gelişmiştir. Saç ekimi, estetik operasyonlar, diş tedavileri ve diğer tedaviler için her yıl çok sayıda turist ülkemizi ziyaret etmektedir.

Erciyes Kayak Merkezi

Kış Turizmi: Türkiye'nin yüksek dağlarla çevrili bir ülke oluşu ve kar örtüsünün yılın büyük bölümünde mevcut olması kış turizmini geliştirmiştir. Son yıllarda yüksek standartlara sahip kayak ve konaklama tesislerinin sayıca artışı, kayak tutkunlarını bu bölgelere çekmektedir. **Isparta-Davraz, Erzurum-Palandöken, Bursa-Uludağ, Bolu-Kartalkaya, Kocaeli-Kartepe, Kayseri-Erciyes** Türkiye'nin önemli kayak merkezlerinden bazılarıdır.

Yayla Turizmi: Ülkemizde **Kuzey Anadolu** ve **Toros Dağları**, yayla turizminin en yaygın olduğu yerlerdir. Yayla turizminde yöreye has mimari ve yaşam biçimini yakından tanıma imkânının yanında dağcılık, atlı doğa gezisi, doğa yürüyüşü, yamaç paraşütü, flora ve faunanın incelenmesi, jeep safari vb. doğa sporlarına uygun alanların bulunması bu turizm çeşidine ilgiyi artırmıştır.

Mağara Turizmi: Türkiye'de yaklaşık 40 bin mağara bulunmaktadır. Otuzun üzerinde mağara, turizme açılmıştır. Ülkemizdeki en uzun mağara, Beyşehir Gölü yakınlarındaki Pınargözü Mağarası'dır (16 km). En derin mağara ise Anamur yakınlarındaki Çukurpınar Düdeni'dir (1.880 m). Anadolu ve yakın doğu tarihi açısından büyük önem taşıyan, yerleşik yaşama geçilmeden önceki döneme ait Karain, Kocain ve Yarımburgaz gibi mağaralar da önemli turizm alanlarıdır.

Belek (Antalya)

Golf Turizmi: Türkiye özellikle Antalya başta olmak üzere Muğla ve İstanbul gibi illerdeki golf tesisleriyle golf turnuvalarının merkezi konumundadır. Golf sahaları, özellikle kıyıya yakın; yeme içme, alışveriş ve konaklama tesisleri yakınındaki alanlarda doğa ile iç içe konuşlanmıştır. Uluslararası Golf Tur Operatörleri Birliği tarafından 2008 yılında Antalya'nın Belek beldesi Avrupa'da "yılın en iyi golf bölgesi" ödülüne layık görülmüştür.

Göcek Yat Limanı (Muğla)

Yat Turizmi: Ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili olması, yat turizmi açısından büyük bir potansiyel oluşturur. Ege, Akdeniz, Marmara ve Karadeniz'de yatçıların demirleyecekleri eşsiz koylar, körfez ve limanlar bulunmaktadır. Türkiye'nin en donanımlı yat limanları; Güney Ege ve Akdeniz kıyılarında **İzmir, Kuşadası, Bodrum, Datça, Bozburun, Marmaris, Göcek, Fethiye, Kemer** ve **Antalya**'da yer almaktadır.

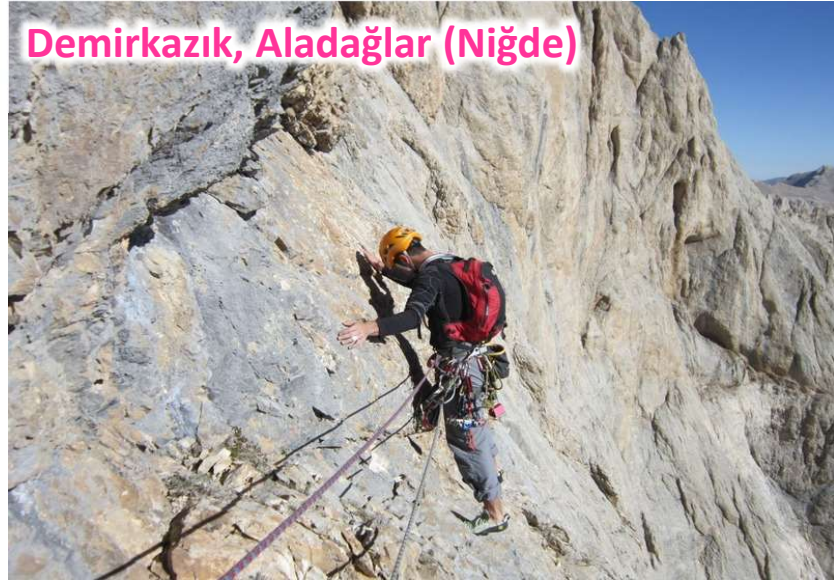

Kongre Turizmi: Ülkemizin Asya ve Avrupa'nın birleştiği noktada olması, eşsiz doğal güzelliklerinin varlığı ve yüksek kapasiteli konaklama olanakları sayesinde her yıl binlerce insan iş ve kongre amacıyla Türkiye'yi ziyaret etmektedir. Bununla birlikte ABD, Orta Doğu ülkeleri, Avrupa ve dünyanın pek çok ülkesine günlük tarifeli seferlerinin oluşu kongre turizminin gelişmesini sağlamıştır. Kongre turizminde İstanbul, Antalya ve Ankara ilk üç sırada yer almaktadır.

Ayasofya Camii

İnanç Turizmi: Pek çok kültüre ev sahipliği yapan Türkiye'de geçmişten günümüze üç büyük semavi dine (Müslümanlık, Hristiyanlık, Musevilik) ait pek çok ibadethane ve eser bulunmaktadır. Türkiye'de 43 ilde inanç turizmine yönelik değerlendirilecek 316 adet dinî yapının 167'si İslam, 129'u Hristiyan, 20 tanesi Musevi dinine aittir.

Demirkazık, Aladağlar (Niğde)

Dağcılık Turizmi: Dağcılık; dağ yürüyüşü, kamp kurma ve tırmanmayı kapsayan bir spordur. Ülkemizde dağcılık sporuna hizmet eden farklı yükseklikte, çeşitli fauna ve flora sahip çok sayıda dağ bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları; **Ağrı Dağı (Ağrı), Beydağlar (Antalya), Erciyes Dağı (Kayseri), Bolkar Dağları (Mersin), Aladağlar (Niğde), Kaçkar Sıradağları (Rize), Munzur Dağı (Tunceli), Süphan Dağı'dır (Van).**

Kaputaş Plajı (Antalya)

Kıyı Turizmi: Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili oluşu, deniz sezonunun uzun sürmesi, denize girmeye elverişli koy ve körfezlerin çokluğu özellikle Ege ve Akdeniz'de kıyı turizmini geliştirmiştir.

Antalya, İzmir, Balıkesir, Muğla ve Çanakkale kıyı turizminin geliştiği önemli merkezlerdir.

Adana Kebap

Gaziantep Baklavası

Kültür Turizmi: Kültür Turizmi Ülkemizin sahip olduğu kültürel zenginlikler, turizm için çok önemlidir. Mimari yapısı, tarihi, müzik ve giyim tarzının yanı sıra el sanatları ile yöresel yemekleri dikkat çekici özelliktedir.

Son yıllarda yöresel yemek tadımı için ülkemizde bir çok il ziyaretçi akınına uğramaktadır. Özellikle **Hatay, Adana** ve **Gaziantep** gibi iller mutfaklarıyla ilgi çekmektedir.

Yukarıda sözü geçen turizm türlerinin dışında **av turizmi, hava sporları turizmi, akarsu turizmi, su altı dalış turizmi, kuş gözlemciliği turizmi** ve **İpek Yolu turizmi** gibi turizm türleri de ülkemize dünyanın dört bir yanından ziyaretçi gelmesini sağlamaktadır.